

מטעמיה [דהיינו שהמנהג הוא ע"פ דעת האר"ז] ל שקריאת התורה אינה חובת הפרט, ולפיכך נהגו האבלים שלא לצאת כלל ועיקר].

בברכה

יהודה ברכה

ירושלים

הנ"ל]. ומבואר מזה דס"ל לרבנו האר"ז שאף אם איכא צבור שלם, שלא שמעו את קריאת התורה, הרי הם נפטרים בקריאת התורה שקראו בצבור אחר שבאותה העיר. ומעתה אף האבלים אחזו בשיפולי גלמ"הו דהאר"ז ל ולא אזלו לבית הכנסת כדי לשמוע קריאת התורה, מאחר שקריאת התורה אינה חובת הפרט. ויוצא א"כ שישב זה הוא כוונתה דמו"ר ולא

הוצאת עין הרע בעופרת

שכשיש פחדים לילדים לוקחים סיר מתכת, ומרתיחים בתוכו חתיכת עופרת, וכשהוא מתבשל, מכסים ראש התינוק במגבת וכדומה, ושמים כלי עם מים מעל ראשו, ומניחים את העופרת בתוך המים, ומתקשה העופרת בציור משונה כגון ראש כלב או שאר דברים הנמצאים במחשבות הילד, ועל ידי זה כל הפחדים נעלמים מהילד, והכל על מקומו בא בשלום. האם דבר זה מותר לעשות על פי התורה, ואם הוא מסטרא דקדושה, או חלילה צד אחר. והשיב שהדבר מותר וגם מצוה יש בזה כיון שמועיל הדבר להסיר פחד כפי שהנסיון מראה, ואף שאמרו ^{אוצר החכמה} "ארור הגבר אשר יבטח באדם ומה יסור לבו", מכל מקום אם בוטח בה' שיעשה לו תשועה על ידי זה, אין בזה כל חשש, וכיוצא בזה כתב בשו"ת צמח צדק (אורח חיים סימן לח). ע"ש. ובספר ואין למו מכשול (חלק ב פרק ד סעיף ה בהערה) כתב שכן נהגו לעשות בעדת הבוכרים הי"ו, ואומרים שאכן הדבר מועיל להסיר פחד.

ראיתי בספר אשיחה (עמוד שצה) נשאל הגר"ח קניבסקי שליט"א, מי שחושש מעין הרע שאולי עשה לו מאן דהו, האם ראוי לעשות מה שנהגים עין הרע בעופרת ויש אנשים המומחים לכך, והשיב, עיין בברכות (נה:). ע"כ. ונראה דכוונת רבינו לסגולה האמורה בגמרא שם "אנא מזרעא דיוסף קאתינא וכו'" ע"ש. ואני עני שאלתי כזאת ממש מהגר"ח קניבסקי שליט"א בזה הלשון: נשאלתי האם

אודות מה שהעיר בגליון מז עמוד קב ידידנו הגאון רבי אליהו בר שלום שליט"א על מקור הענין להוציא עין הרע על ידי עופרת, וכתב שלא מצא מקור לדבר. הנה בעניותי מצאתי קצת בזה ועוד דברים דומים, ואקוה שיהיו הדברים לתועלת. ומיני ומנהגו יתקלם וכו'.

הנה בשו"ת באר משה (חלק ג סימן קי) כתב להתיר לכבות גחלים נגד עין הרע, על פי דברי המאירי (שבת דף סה עמוד ב ד"ה המשנה השישית) ש"דברים המוניים" ו"רפואה המונית" לא נאסרו. ע"כ. ויש להוסיף שכן כתב המאירי גם בחידושו בגמרא פסחים (דף קיג עמוד א). ע"ש. וכן כתב בספר ואין למו מכשול (חלק ב פרק ו סעיף יב) שמותר להוציא עין הרע על ידי עופרת וכדומה, ואין בכך איסור, הואיל וכל דבר שיש בו קבלה ומסורת שהוא פועל לטובה, אין לזלזל בו וכמו שכתב הרשב"א וסיעתו שכל דבר שיש בו מסורת מהזקנות, אין לזלזל בו כיון שיסודתו בההרי קודש. ועיין בשו"ת ויצבור יוסף (בר שלום. חלק ג' סימן סא). ע"ש. וכן הובא בספר ישועות מרדכי (עמוד 66) שאדם החושש מעין הרע היה הראש"ל הגר"ר מרדכי אליהו זצ"ל נוהג להפנותו להוצאת עין הרע בעופרת כמובא בדברי הרב חיד"א. ע"כ. ולעת עתה לא מצאתי איה מקום כבודו בדברי החיד"א.

ובשו"ת ודרשת וחקרת (חלק ב' יורה דעה סימן כב) נשאל אודות מנהג קדמון שנמסר מדורות,

יש אמת במה שעושים כמה אנשים (ובניהם חרדים), שמוציאים עין הרע שיש לאדם על ידי עופרת. והשיבני: אין לעשות כן. עכ"ל.

ויהר"צ שיהיו ד"ת אלו לרפואתו השלמה של מרן מלכא הראש"ל רשכבה"ג שליט"א בעל היב"א עוד ינובון בשיבה, עד ביאת גוא"צ בבא.

הרב

מקטני התלמידים

ישי מזלומיאן

מח"ס הנותן שלג. גבורי כח ועו"ס

חולון

בענין הנ"ל

בדברי הרב החיד"א זיע"א. עכ"ל. אולם כמדומה שאין דבר זה בספרי החיד"א. ועכ"פ יש לציין את מ"ש בשו"ת מנחת יצחק (חלק ט סי' ח אות ז) דמה שאומרים העולם שאין לאכול מקצה האחרון של פת לחם, שזהו קשה לשכחה, אע"פ שאין לזה מקור, מ"מ גם אני נהגתי כן וכו', ובתשובת הרשב"א (סי' ט) כתב, שכל דבר שיש קבלה ביד זקנים וזקנות, לא נסתר קבלתם, רק אחר הקיום שאינו באפשרו. ע"ש. ומזה יש ללמוד לגבי נ"ד שמאחר ויש קבלה ביד זקנים וזקנות למעבד הכי, אין לפקפק בזה. והנח להם לישראל אם אינם נביאים, בני נביאים הם.

יהודה ברכה

ירושלים

ראיתי בגליון מז עמוד קב מ"ש הרב אליהו בר שלום שליט"א אודות מה שנהגו להוציא עין הרע על ידי עופרת, הנה הרבנים אומרים שהעולם עושין כן, אבל לא מצאתי אפילו המקור אחד מרבנותינו הק' שיאמר שיש לעשות כך לסגולה. ואנכי תמה מאד אם מקור הדבר הוא יהודי, או אולי נוצרי וכו'. ועכ"פ מאחר שידוע שיש גדולי ישראל שלא התנגדו לזה, אין לנו לאסור שימוש בזה, אבל אנכי תמה ושואל את עזרת הלומדים, אם מיישהו יודע מקור מרבנותינו שכתבו לעשות כן כסגולה. ע"כ.

ראשית יש לציין את מ"ש בספר ישועות מרדכי (עמוד 66) וז"ל, אדם שחושש שיש עליו עין הרע, מרן הרב זצ"ל [הראש"ל הגר"מ אליהו] היה נוהג להפנותם להוצאת עין הרע בעופרת, כמבוא

בענין ריבית פיגורים

שהא אילו פרע לו רגע אחד קודם לא היה מקבל כלום וברגע אחד בעבור קוצר הזמן הוא מתחייב הרבה הוי רק עניין קנס ולא ריבית, וכ"ה בבעל התרומות שער סג ח"א בשם הר"י מיגאש) וכן פסק השולחן ערוך יו"ד סימן קעז- יח, וכתב הב"י שם דמה שכתב הרשב"א בתשובה דכה"ג הוי הערמת ריבית שסוף סוף בא לו הנאה מחמת הלואתו, היינו דווקא דרך הלואה אבל דרך מכירה שרי עיי"ש בשו"ע (שם סעיף יד), וכתב דכל זה הוא בקנס חד פעמי אבל בקנס המתרבה פסק השו"ע שם (סעי' טז) דהוי ריבית

בקובין בית הלל גליון מז, ראיתי מאמרו הנפלא של הרב ערן אבירם לגבי דין ריבית בתשלום קנס עבור פיגורים במה שמוציא בחוזים שהצדדים מתנים, שהצדדים מתנים שצד שיפר את התחייבותו ישלם, שנס עבור איחור או פיגור וכדו', והביא דברי הריב"ש (סי' שלה) דפסק גבי מוכר סחורה לחבירו והתנה ליתנה לו לזמן מסויים ואם יעבור הזמן יקנס עצמו לישלם יותר אין בזה משום ריבית (וכסברא זו כתב הריטב"א ב"מ סה: שלא הוי אגר נטר אלא קנסא בעלמא כיוון שאינו מתרבה בשביל המתנת המעות).

